

Hvad gør porno ved unges seksualitet?

Forskning peger på, at unge, der gør brug af porno, udvikler urealistiske seksuelle værdier og overbevisninger. Men hvordan påvirker porno egentlig de unges seksuelle identitetsdannelse? Og hvordan forholder de unge sig selv til deres brug af porno?

Af Fie Maria Bondesen og redaktør Ida Storm

Siden porno blev lovlig i 1969 har adgangen til og brugen af porno udviklet sig med hastige skridt. Med internettet er porno i dag mere tilgængeligt end nogensinde før. Ifølge forskerne er medierne blevet den førende kilde til børn og teenagers viden om sex, og denne udvikling vækker offentlig bekymring og debat om pornoens konsekvenser - især når det gælder børn og unge, fordi deres udviklingsmæssige umodenhed kan gøre dem særligt sårbare (1,2). Spørgsmålet er, om unges brug af porno skal ses som udtryk for en uproblematisk og alderssvarende nysgerrighed i forhold til sex - eller om disse vaner kan have negativ effekt på unges seksuelle identitetsdannelse?

Porno er blevet mere legitim i unges verden

Et svensk sociologisk studie fra 2009 ved sexolog Löfgren-Mårtenson og sociolog Månsson, der begge er professorer, undersøgte unges egne forståelser af pornoens betydning samt forskelle og ligheder mellem hvordan unge mænd og kvinder taler om porno (1). De unge, der deltog i studiet, var generelt åbne omkring deres opfattelser af og erfaringer med porno. Det skyldes, at vores syn på pornografi har ændret sig, så det ikke længere er skamfuldt og moralsk forkasteligt, men i højere grad socialt accepteret at gøre brug af porno, mener forskerne.

Porno appellerer stadig mest til drenge

Tidligere forskning viser, at unge drenge generelt beretter om et større positivt udbytte af at se porno end unge piger, eksempelvis når det angår seksuel viden, holdninger til sex, holdninger til og opfattelser af det modsatte køn, sexliv og generel livskvalitet. En svensk spørgeskemaundersøgelse fra 2013 af lektor og jordemoder Mattebo og kolleger undersøger forskellene mellem unge drenge og pigers erfaringer med og opfattelser af porno og seksualitet (2). Mens så godt som alle 16-årige drenge har set porno, gælder det kun for 54 % af de 16-årige piger. Forskerne fandt ingen forskel mellem fantasier og seksuelle handlinger inspireret af porno hos den andel af de to køn, der så porno. Lige mange unge drenge og piger oplevede, at porno i høj grad påvirkede deres egen seksuelle adfærd, mens flere piger mente, at porno i høj grad virker ind på andres seksuelle adfærd.

"Porno fungerer som en referenceramme for unge mennesker, både når det gælder fysiske idealer - hvilket er mest typisk for kvinder - og seksuel præstation - hvilket er mest typisk for mænd"

Pornoen opstiller idealer - for kroppe og seksuel præstationsevne

Ifølge de unge påvirker porno til en vis grad alle unge. Pornoen fungerer nemlig som en referenceramme for de unge, både når det gælder fysiske idealer - hvilket er mest typisk for pigerne - og seksuel præstation - hvilket er mest typisk for de unge drenge. Samtidig er både de unge drenge og piger i studiet kritiske overfor pornoens ulige fremstilling af de to køn - herunder det urealistiske kropsideal, der især gælder kvinddekønnet. Undersøgelsen peger således på det paradoks, at de unge på én gang er velreflekterede og kritiske over for porno - men at de samtidig ikke kan se sig fri for at porno påvirker deres forestillinger om hvordan man gerne må se ud og præstere under sex. Samtidig mener de unge, at de har kontrol over situationen og derfor ikke tager psykisk skade af at bruge af porno. De pointerer, at selvværd og tætte forhold i form af samtale og diskussion med familie og venner styrker deres evne til at skelne mellem pornografiske fantasier og fortællinger på den ene side og reelle seksuelle interaktioner, følelser og forhold på den anden side. Den mindre gruppe, som ifølge forskerne er i risiko for at udvikle misbrug og afhængighed af porno, beskrives netop som isolerede og ensomme, og det kalder på øget opmærksomhed og forskning på området (1).

Har blød og hård porno forskellige konsekvenser?

Svenske nationale undersøgelser indikerer, at seksuel adfærd blandt unge har forandret sig over tid, og at den gennemsnitlige alder for seksuel debut er faldet de seneste år - dog er ikke alle seksuelle oplevelser frivillige, og det kan føre til flere følelsesmæssige problemer, adfærdsproblemer, selvmordstanker og -forsøg. Et bemærkelsesværdigt fund i et svensk studie fra 2013 er, at en større andel af de unge piger, der bruger porno, havde oplevet seksuelt misbrug sammenlignet med de unge drenge, der også gjorde brug af porno (2).

På trods af at der ikke er forskel på mænd og kvinders fantasier, viser et svensk studie en sammenhæng mellem unge drenges brug af såkaldt hård porno og specifikke seksuelle fantasier og aktiviteter, som er inspireret af denne pornogenre. I forlængelse heraf rejser forskerne spørgsmålet, om det kan påvirke disse drenges intime forhold til kvinder, og henviser til tidligere forskning, som peger på, at brugen af hård porno som inspiration til seksuel aktivitet kan lede til urealistiske forventninger og præstationsangst (3).

Pexels

Hænger unges pornoforbrug sammen med deres seksuelle adfærd og livsstil?

Et parallelt svensk studie fra 2013 ved Mattebo m.fl. viser, at 96 % af de 16-årige drenge har set porno. Dertil viser studiet, at der er en statistisk sammenhæng mellem de unge mænds daglige forbrug af porno og deres vaner for "engangsknald", sex med venner, relationelle problemer med andre unge, fravær i skolen samt rygning og alkohol (3). Der ses også en sammenhæng mellem hyppig brug af porno, flere timer foran computeren og forekomsten af fedme, som kan udfordre de unges sundhed senere i livet. Forskerne fandt dog ingen forskel i den selv vurderede sundhed mellem de unge drenge, der blev kategoriseret som hyppige brugere af porno, og dem, der havde et mindre forbrug. Studiet undersøger ikke, om drenge, der hyppigt bruger porno, i forvejen er ramt af fedme, social isolation og risikobetonet livsstil, eller om det er pornoen, der bidrager til disse forhold.

Porno er stadig tabuiseret blandt unge kvinder

Unge kvinder, der ser porno, oplever ikke, at de kan tale åbent om det uden at føle et tab af respekt - til forskel fra de unge mænd, der kan tale om deres forbrug af porno, uden skamfølelser (1). I en svensk undersøgelse peger forskerne på forskellige faktorer, der kan forklare, hvorfor kvinder generelt er mindre positive over for porno end mænd. Én forklaring kan være, at produktionen af porno - af mænd og til mænd - tiltrækker mænd mere end kvinder. Denne forklaring understøttes af et tidligere studie, som forskerne også henviser til. Det viser, at kvinder også bliver seksuelt ophidsede af porno - men at der hersker den forskel mellem kønnene at mændene giver udtryk for at se mere porno end de ønsker, mens kvinderne erklærer, at de ser mindre porno end de ønsker. Forskerne overvejer, om studiets resultater skal fortolkes sådan, at mandlige lyster og seksualitet stadig er mere socialt accepteret end kvindelige lyster og seksualitet. Kvinders mindre forbrug af porno kan også skyldes, at seksuelle aktiviteter i porno er noget, som nogle kvinder oplever i realiteten, men ikke ønsker - eller modsat at pornoens skildring af sex er for langt fra kvindernes egen virkelighed. Studiet konkluderer dog også, at mænd er bevidste om, at porno repræsenterer fiktion frem for at tegne et realistisk billede af seksuelle relationer (2).

"Et interessant fund i studiet var, at en tredjedel af de unge, der hyppigt brugte porno, havde et større forbrug, end de faktisk ønskede"

Unge storforbrug af porno kan være tegn på sociale problemer

Et interessant fund i studiet var, at en tredjedel af de unge, der hyppigt brugte porno, havde et større forbrug, end de faktisk ønskede - og at størstedelen af disse unge rapporterede problemer med jævnaldrende. Disse svar indikerer følelser af skyld og skam forbundet med et vurderet overforbrug af porno, som kan hænge sammen med en opfattelse af, at denne adfærd ikke er socialt accepteret. En anden forklaring kan være, at de unge har udviklet en afhængighed af porno, som skal tages særligt alvorligt. De unge kan på nettet søge en form for kompensation for deres begrænsede kontakt med omverdenen, hvis de døjer med relationelle problemer med jævnaldrende. Og jo flere timer de unge online, jo lettere er det at blive eksponeret for og opbygge et øget forbrug af porno. Med andre ord er pornoen måske blevet mere legitim for unge, men ikke alle formår at have et forbrug, som de selv trives med - og overforbrug kan hænge sammen med unges sociale isolation. Samtidig er ikke alle unge tilfredse med den øgede eksponering for porno. Siden år 2000 har flere unge berettet om uønsket udsættelse for pornografi, hvilket indikerer et behov for forebyggende strategier for at reducere denne uønskede udsættelse (2).

Forskere opfordrer til flere diskussioner om porno

Forskerne anbefaler, at der i skolemiljøer og sundhedstilbud rettes en særlig opmærksomhed på sammenhængen mellem brug af porno og unges livsstil. De anbefaler bl.a. følgende fokuspunkter:

- Information til unge om og øvelser i at undgå uønsket eksponering for porno
- Opmuntring af forældre til at være opmærksomme på de unges online-vaner
- Kontinuerlig samtale og diskussion om porno i skolen (3)
- Seksualundervisning bør varetages af både mandlige og kvindelige professionelle med forskellig kulturel baggrund
- Seksualundervisning kræver økonomisk og organisatorisk prioritering fra politikere og skoleledelse (4)
- Tidlig undervisning i selvværd, empowerment og respekt for egne og andres kropslige grænser
- Diskussioner i skolen om mænd og kvinders forskellige sociale normer for at udtrykke seksualitet samt de muligheder og problemer, de kan medføre (efterlyses af de unge)
- Uddannelse til fagprofessionelle i kritisk medieanalyse, så de kan undervise i betydningen af mediers fremstillinger af sex og porno for unge

Desuden er det nødvendigt, at de fagprofessionelle reflekterer over egne normer og værdier, og samtidig anerkender de markante hormonelle forandringer, som påvirker unges adfærd. Ved at gøre de unge opmærksomme på samspillet mellem biologiske forandringer og miljømæssig påvirkning, kan professionelle bidrage til at øge de unges muligheder for at træffe beslutninger på baggrund af individuelle valg fremfor ydre forventninger (2,4).

Kilder:

1. [Löfgren-Mårtenson, L., & Månsson, S. A. \(2010\). Lust, love, and life: A qualitative study of Swedish adolescents' perceptions and experiences with pornography. *Journal of sex research*, 47\(6\), 568-579.](#)

2. [Mattebo, M., Tydén, T., Häggström-Nordin, E., Nilsson, K. W., & Larsson, M. \(2013\). Pornography consumption, sexual experiences, lifestyles, and self-rated health among male adolescents in Sweden. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics, 34*\(7\), 460-468.](#)
 3. [Mattebo, M., Tydén, T., Häggström-Nordin, E., Nilsson, K. W., & Larsson, M. \(2014\). Pornography and sexual experiences among high school students in Sweden. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics, 35*\(3\), 179-188.](#)
 4. [Mattebo, M., Larsson, M., Tydén, T., & Häggström-Nordin, E. \(2014\). Professionals' perceptions of the effect of pornography on Swedish adolescents. *Public Health Nursing, 31*\(3\), 196-205.](#)
-

LÆS OGSÅ:

- [Børns seksualitet - en verden for sig](#)
- [Frygten for seksuelt misbrug i daginstitutioner skaber distance mellem børn og voksne](#)
- [Svenske skolesundhedsplejersker spørger ikke ind til seksuelt misbrug](#)
- [Ny, nordisk forskning om unges seksualitet](#)
- [Sex-adfærd på nettet - nye dimensioner og dilemmaer i ungdomsliv](#)

Yderligere information

- Faktaboks:

Kilde 1: Svensk kvalitativt og fænomenologisk studie publiceret i 2009 af Lotta Lögren-Mårtenson og Sven-Axel Månsson, Afdeling for Samfund og Sundhed, Malmö Universitet, bragt i *The Journal of Sex Research*. Syv kønsopdelte fokusgruppeinterview med 6-10 deltagere og 22 individuelle interviews med 73 14-20-årige mænd og kvinder fra fire forskellige skoler karakteriseret som lavere middelklasse eller middelklasse i det sydlige Sverige. Interaktionistisk og socialkonstruktivistisk teoretiske ramme med Gagnon og Simons "sexual script theory".

Kilde 2: Svensk kvantitativ spørgeskemaundersøgelse publiceret i 2013 af Magdalena Mattebo, Tanja Tydén, Elisabet Häggström-Nordin, Kent W. Nilsson og Margareta Larsson, Afdeling for Kvinders og Børns Sundhed, Uppsala Universitet, bragt i *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*. 477 16-årige drenge og 400 16-årige piger fra 53 forskellige gymnasieklasser i to byer i Midtsverige.

Kilde 3: Svensk kvantitativ spørgeskemaundersøgelse publiceret i 2013 af Magdalena Mattebo, Tanja Tydén, Elisabet Häggström-Nordin, Kent W. Nilsson og Margareta Larsson, Afdeling for Kvinders og Børns Sundhed, Uppsala Universitet, bragt i *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*. 877 16-årige unge mænd fra 53 forskellige gymnasieklasser i to byer i Midtsverige.

Kilde 4: Svensk induktivt, eksplorativt og kvalitativt studie publiceret i 2013 af Magdalena Mattebo, Margareta Larsson, Tanja Tydén og Elisabet Häggström-Nordin, Afdeling for Kvinders og Børns Sundhed, Uppsala Universitet, bragt i *Public Health Nursing*.

Fokusgruppeinterviews med 14 kvindelige og 3 mandlige deltagere (28-60 år) med forskellige professioner (lærere, ungecentermedarbejdere, læger, jordemødre, socialarbejdere og skolesygeplejersker) fra to mellemstore og en lille svensk by.